

■ ČESKO

Klesají nejvyšší mzdy, propad je největší na Ústecku

Letos klesají podle průzkumu mezd personální agentury Grafton Recruitment především nejvyšší mzdy, propad je nejvíce citelný na Ústecku. Po letech se začaly v ohodnocení zaměstnanců projevat zásadnější regionální rozdíly. Zároveň skončila éra často až extrémních mezd, které firmy musely pro určitě kvalifikované pozice nabízet. Například finanční manažer v Ústí nad Labem, který ještě v roce 2018 nastupoval až za 180 tisíc korun, letos dosáhl maximálně na 120 tisíc korun.

■ ČESKO

Inflace bude podle analytiků nadále klesat

Meziroční inflace bude podle oslovených analytiků v následujících měsících nadále klesat a na konci roku by se mohla dostat i pod tříprocentní hranici. Záříjový pokles inflace ekonomy překvapil a upozornili na to, že je i pod odhady ČNB. Centrální banka podle ekonomů v případě měnové politiky, tedy nastavení úrokových sazeb, zvolí spíše vyčkávací taktiku. Zatím nejsou jasné dopady druhé vlny pandemie koronaviru a následných opatření.

■ ČESKO

Počet nespolehlivých plátců DPH stoupl

Počet firem, které nespolehlivě odvádí DPH, se ke konci září meziročně zvýšil podle poradenské společnosti Bisnode o 11 procent na 21 529. Jde o 5529 nespolehlivých plátců DPH a 16 tisíc nespolehlivých osob. Přírůstek nespolehlivých plátců a osob byl přitom nejnižší od roku 2015. Za nespolehlivou je považována firma, která nemá v pořádku daňové doklady a úřad jí vyměří daň alespoň 500 tisíc korun, a také podnik podezřelý z účasti na podvodu.

■ ARMÉNIE, ÁZERBÁJDŽÁN

Boje o Karabach nehlédě na průměří pokračují

Boje mezi silami arménských separatistů z Náhorního Karabachu a ázerbájdžánskou armádou pokračovaly včera bez ohledu na dohodu o průměří, která měla platit od sobotního poledne. Z karabašské metropole Štěpanakertu zpravodaj agentury AFP včera slyšel dělostřeleckou palbu na jihozápadě neuznané republiky. Další reportéři v Ázerbájdžánu zaslechli střelbu děl z okolí města Terter.

Firmy stále čekají na podporu. Zavřené školy je mohou připravit o zaměstnance

Jan Prokeš, Adam Mašek
autori@economia.cz

Opatření, která v posledních dnech přijala vláda v boji proti druhé vlně koronavirové pandemie, zatím postihla především majitele hospod, kin nebo divadel. Nová opatření budou mít mnohem větší dopad na firmy, podnikatele i zaměstnance. Mohou výrazně omezit výrobu řady podniků a stovkám tisíc lidí podstatně snížit příjmy. Vláda na svém několikahodinovém jednání, které se protáhlo až do noci, přistoupila k zavření prvního stupně základních škol. To bude znamenat pro řadu lidí, že budou muset zůstat s dítětem doma a místo mzdy budou čerpat ošetřovné.

O tom, že vláda uzavření škol chystá, informoval už dopoledne po jednání tripartity prezident Svazu průmyslu Jaroslav Hanák. Firmy se tak musí připravit na to, že o část pracovníků na čas přijdou. Podle údajů České správy sociálního zabezpečení využilo ošetřovné za prvních šest měsíců přes 827 tisíc lidí, což je asi pětina celkového počtu tuzemských zaměstnanců. Před rokem to za stejnou dobu bylo jen 329 tisíc. Na ošetřovné by měli mít nárok rodiče dětí do 10 let věku po celou dobu omezení výuky. Během této doby budou mít nárok jen na 60 procent svého výdělku, ale minimálně 400 korun denně.

Zároveň však vláda stále není podnikatelům schopna říct, jak přesně bude výpadek příjmů firmám kompenzovat. „Debata nás čeká tento týden. Nejdříve se musíme shodnout na epidemických opatřeních a podle toho musí vypadat i ekonomická podpora,“ řekla HN ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová (ČSSD). Podnikatelé by měli znát jasnější pravidla vládní pomoci ke konci tohoto týdne.

Jasně je zatím pouze to, že pomoc nebude plošná, ale zamíří jen do nejzasaženějších oborů, jako je pohostinství a cestovní ruch. Zástupci byznysu už proto přicházejí s vlastními návrhy, jak firmám v obtížích pomoci.

Jeden z nich by zaměstnavatelům z nejzasaženějších oborů umožnil okamžitě propouštět pracovníky, a to i bez udání důvodu. Zaměstnanec by tak neměl nárok na dvouměsíční výpovědní dobu. Z tříměsíčního odstupu by mu podnik zaplatil třetinu, zbytek částky by uhradil stát. „Trh práce je v hibernaci a podniky zase v pastí. I kdyby chtěly změnit svoji výrobu a reagovat na krizi, nemají peníze na odpustné pro zaměstnance, které by kvůli tomu musely propustit,“ říká předsedkyně TOP 09 Markéta Pekarová Adamová.

Právě ona je autorkou návrhu, který přidala k novele zákona o zaměstnanosti. Ten sněmovna aktuálně projednává kvůli zavedení takzvaného kurzarbeitu, tedy systému, kterým by stát podnikům v problémech přispíval na mzdy zaměstnanců. Nápad se líbí Asociaci hotelů a restaurací i Asociaci malých a středních podniků a živnostníků (AMSP). „Použití by to mohli právě podnikatelé v gastronomii, hotelnictví, cestovním ruchu nebo provozovatelé eventových agentur,“ navrhuje generální ředitelka AMSP Eva Svobodová. Není ale jasné, zda návrh ve sněmovně získá dostatek hlasů. Ministryně Maláčová je proti, další členové vlády na dotaz HN, zda by snadnější propouštění podpořili, neodpověděli.

Vláda zatím dokončuje dlouhodobě připravované programy, například na podporu sportu uvolní 500 milionů, na pomoc kultuře půjde 250 milionů víc. Ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček (za ANO) o víkendu uvedl, že pro podnikatele v cestovním ruchu

JAK VLÁDY POMÁHAJÍ**Německo**

Německo zatím druhou vlnu pandemie zvládá bez nutnosti uzavřít nebo výrazně omezit některé sektory ekonomiky. Vláda prodloužuje kurzarbeit, v rámci něhož stát hradí část mzdy zaměstnancům, kterým jejich firmy kvůli ekonomickým problémům zkrátily pracovní úvazek.

Slovensko

Výrazně omezuje hromadné shromažďování, ve čtvrtek 15. října se uzavřou akvaparky, koupaliště a fitness centra, restaurace budou moci vydávat jen zabalené jídlo. Podnikatelé v gastronomii žádají vládu, aby představila konkrétní pomoc celému sektoru. Navrhují například dočasné snížení DPH. Vláda v září prodloužila do konce roku tzv. první pomoc firmám a živnostníkům na udržení pracovních míst. Stát přispívá živnostníkům, kteří zaznamenali nejméně 20procentní pokles příjmů. Zaměstnancům firem, jež musí v důsledku opatření uzavřít své provozy, proplácí stát 80 procent mzdy.

Velká Británie

Stát bude platit za firmy, které musí kvůli pandemii zavřít provoz, dvě třetiny platu jejich zaměstnancům. A to do maximální výše 2100 liber měsíčně, což je přes 62 tisíc korun.

Španělsko

Vláda schválila prodloužení programu ERTE, který počítá s dočasným ukončením pracovního poměru. Firma na jeho základě stále platí zaměstnanci sociální odvody, zatímco stát pokrývá dávky v nezaměstnanosti. Nové ERTE platí až do konce ledna 2021.

Francie

Paříž navýší objem takzvaného fondu solidarity, který vznikl na pomoc podnikům už letos v březnu.

Já to zvládnu
Po zavedených opatřeních se řada zaměstnanců bude muset starat o děti a využívat ošetřovné.
Foto: Shutterstock

a pohostinství by měl brzy vzniknout speciální dotační program. Zároveň jim slíbil prodloužení programu Covid nájemné, přes který stát podnikatelům v problémech hradí část nákladů na pronájem provozovny. Do konce září takto stát podpořil přes 20 tisíc žadatelů, mezi které rozdělil téměř 2,7 miliardy korun. Řada podnikatelů nicméně tuto pomoc kritizovala. K tomu, aby stát uhradil třetinu nájemného, bylo potřeba získat souhlas majitele nemovitosti, že v daný měsíc o stejnou část nájem sníží. To se ne vždy podařilo, a podnikatel tak musel zaplatit plnou cenu.

Co naopak končí, je úvěrové moratorium, které od dubna firmám i lidem umožňovalo odložit si splátky u svých bankovních i nebankovních půjček, a to až na půl roku. Guvernér ČNB Jiří Rusnok uvedl, že problém se splácením může nastat až u čtvrtiny odložených úvěrů, což představuje zhruba 100 miliard korun. Podobné odhady minulý týden HN sdělil i vedoucí partner finančního sektoru v poradenské firmě KPMG Mojmir Hampl, který dříve působil ve funkci viceguvernéra centrální banky. Celková míra nesplácených úvěrů by se tak mohla v následujících měsících dostat ze současných zhruba 3,5 procenta na šestiprocentní hranici.

Podle vedoucího odboru finanční stability v ČNB Jana Fraita by tento takřka dvojnásobný procentuální nárůst neznamenal zhroutení trhu. „Pracujeme s daleko kritičtějšími scénáři, které počítají i s trojnásobně větším objemem nesplácených úvěrů. Současný reálný, zhruba stovmiliardový odhad, by stabilitu trhu nenarušil,“ řekl HN. Banky, které HN oslovily, řekly, že jsou připravené jednat s klienty individuálně a případně jim i dočasně snížit výši splátek. I z tohoto důvodu ministerstvo financí uvedlo, že o dalším plošném moratoriu neuvažuje.

Vláda dá na zelenou energii jen zlomek peněz z EU

Petr Lukáč
petr.lukac@economia.cz

Narychlo připravený Národní plán obnovy vzbuzuje kritiku. Vládou sestavený seznam programů, do kterých chce poslat 182 miliard z EU na restart ekonomiky po pandemii koronaviru, je podle odborníků příliš vágní a dostatečně nesplňuje stěžejní podmínku Evropské unie: tedy že by třetina peněz měla jít na ekologické projekty. Peníze, které má Česko dostat, jsou součástí 750 miliard eur (přes 20 bilionů korun) rozdělených mezi dotace a úvěry, na nichž se koncem července na summitu v Bruselu shodla celá EU. Ta si jen podmiňuje, jaká procenta peněz budou proudit do konkrétních odvětví.

Vládní plán obnovy počítá mimo jiné s tím, že 25 miliard korun půjde do digitální transformace, 118,1 miliardy na „fyzickou infrastrukturu a zelenou tranzici“, tedy dopravní stavby a klimatické cíle, a téměř 15 miliard do oblasti „zdraví a odolnosti obyvatelstva“. To zahrnuje nová zdravotnická zařízení nebo například vznik onkologických center. Jednotlivým podkapitolám však často chybí potřebný detail.

„Není jasné, jaký klíč byl zvolen pro výběr navrhovaných opatření, a nelze se zbavit dojmu, že jde o prostý souhrn záměrů, které jednotlivým ministerstvům dlouhodobě leží v šuplíku,“ komentuje materiál například ve svých připomínkách podnikatelská iniciativa Změna k lepšímu. Ta vznikla během jarní vlny pandemie a má

182
miliard

korun dostane Česko na svůj Národní plán obnovy. Třetina peněz by měla jít podle podmínek EU na zelené projekty. Podle kritiků ale Česko pošle pro tyto účely jen zlomek.

za cíl spojit firmy, inovátory, neziskové organizace a další v cestě k „udržitelné budoucnosti“.

Největší kritika se zatím snaží na velmi omezené vládní ambice v podpoře obnovitelných zdrojů. Je to přitom oblast, na kterou se chce zaměřit řada dalších evropských zemí.

Ministr průmyslu Karel Havlíček minulý týden pro HN uvedl, že Česko splňuje všechny povinné limity na klíčové obory investic, jež Brusel vyžaduje. „V zelených projektech máme 40 procent a ještě o tři procenta překračujeme povinnou kvótu. Podíl 20 procent splňujeme i v digitalizaci,“ řekl.

Oborové organizace to ale rozporují a požádají spolu s Evropskou federací obnovitelných zdrojů Evropskou komisi, aby Národní plán obnovy prověřila. Problém je, že

i experti se v plánu ztrácí a často marně hledají, na co konkrétně peníze půjdou.

„Ten plán je velmi vágní. Podle toho, co jsme v něm našli my, má jít na zelenou energii jen něco mezi pěti a 10 miliardami. A to je hodně málo,“ říká například předseda Komory obnovitelných zdrojů energie Štěpán Chalupa. Svazu moderní energetiky vyšlo ještě nižší číslo – na podporu nových zelených zdrojů by podle něj mohly jít dokonce jen čtyři miliardy.

Právě komora dlouho lobbuje za více peněz pro vodní či větrné elektrárny a hlavně co největší podporu malých střešních solárních elektráren pro domácnosti a firmy. Ty už nyní dotace mají, ale většinou v rozmezí 20 až 30 procent. Pokud by se zvýšily, mohla by se výstavba

fotovoltaik na střeších výrazně rozšířit.

„Mezi prioritní oblastí, kam by měla směřovat pozornost vlády, musí patřit 300 tisíc českých domácností, které jsou závislé na spalování uhlí. Přitom právě prostředky na kvalitní renovace jejich obydlení v kombinaci s instalací obnovitelných zdrojů tuto závislost odstraní,“ přidává se Martin Sedláček ze Svazu moderní energetiky.

Evropská unie má poměrně ambiciózní cíle na snížení emisí skleníkových plynů a zvyšování podílu obnovitelných zdrojů do roku 2030. Svůj podíl chce Česko financovat i ze strukturálních fondů nebo tzv. modernizačního fondu, kam jdou peníze z prodeje emisních povolenek. Jak budou rozděleny, dnes však stále není jasné.